

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА РЕФОРМ

Актуальність проблеми ефективного використання бюджетних коштів бюджетними установами, при обмеженості державних ресурсів, набуває вагомого значення, тому вдосконалення фінансового забезпечення бюджетних установ потребує детального вивчення.

Проблемами фінансового забезпечення бюджетних установ займається низка вітчизняних вчених та практиків, таких, як Атамас П. Й., Опарін В. М., Пасічник Ю. В., С. А.Буковинський, О. П. Кириленко, В. М. Опарін, К. В. Павлюк, О. Р. Романенко, Л. Д. Сафонова, О. О. Чечуліна, С. І. Юрій, Боголіб Т. М., Бумбар Г. І., Волкова Н. В., Даниленко Л. І., Затонацька Т. І. та інші. Дослідження вчених є значним внеском в теорію та організацію фінансування різних галузей бюджетної системи, а також у вирішення питань щодо вдосконалення її фінансового забезпечення.

Проте, на нашу думку, недостатньо висвітленими залишаються питання реалізації фінансового механізму бюджетних установ на етапі їх реформи та децентралізації. Усе це обумовило вибір тематики даного дослідження.

Загально відомо, що бюджетна установа — це організація, створена органом державної влади для здійснення управлінських, соціально-культурних, науково-технічних або інших функцій некомерційного характеру, діяльність якої фінансується з державного бюджету або за визначених обставин із позабюджетного фонду на основі кошторису доходів і витрат. Вона є матеріальною гарантією реалізації найважливіших конституційних прав громадян (на освіту, медичне обслуговування, соціальне забезпечення тощо). Метою діяльності бюджетної установи є надання якісних послуг населенню країни, а не отримання прибутку, оскільки, вона є не комерційною організацією, а основна діяльність не передбачає одержання прибутку.

Найпоширенішою формою фінансування бюджетних установ є кошторисне фінансування. Бюджетні установи фінансуються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, які надаються їм на основі затвердженого кошторису, останній надає повноваження, щодо отримання доходів та здійснення видатків, обсяг і спрямування коштів для виконання ними своїх функцій та досягнення цілей, визначених на рік відповідно до бюджетних призначень. На сьогоднішній день, більшість бюджетних установ недофінансовані, а також не достатньо коштів для оновлення матеріально-технічної бази.

Жорстка регламентація напрямків використання грошових коштів та обмеженість джерел формування фінансових ресурсів негативно впливають на їх діяльність. Отже, необхідно підвищувати ефективність використання фінансових ресурсів, що надаються у розпорядження бюджетним установам.

Фінансування діяльності бюджетних установ здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, які надаються їм на основі затвердженого кошторису. Проте на сьогоднішній день більшість бюджетних закладів мають незадовільний стан фінансування, брак грошових коштів для оновлення матеріально-технічної бази. На їх діяльність негативно впливають обмеженість джерел формування фінансових ресурсів та жорстка регламентація напрямків їх використання. Саме тому виникає об'єктивна необхідність підвищення ефективності використання фінансових ресурсів, що знаходяться у розпорядженні бюджетних установ.

Ефективність використання бюджетних коштів набуває особливого значення при обмеженості державних ресурсів, тому вдосконалення фінансового забезпечення бюджетних установ є актуальним і потребує детального вивчення.

Бюджетні установи поєднують бюджетне фінансування із системою некомерційного господарювання. Задоволення потреб бюджетних закладів лише частково здійснюються шляхом безпосереднього надання коштів з бюджету – це кошти загального чи спеціального фондів бюджету.

Прийняті зміни до норм, які передбачають бюджетну децентралізацію зменшили доходи органів місцевого самоврядування. Недоліком є перерозподіл на користь центрального бюджету доходів від одного з найбільш стабільних джерел надходжень – податку на доходи фізичних осіб. На рівні міст та областей втрати для територіальних громад складають 10-15 відсотків. На нашу думку, ні акцизний податок з роздрібної торгівлі, ні розширення податкової бази податку на нерухомість, ні екологічний податок не зможуть компенсувати таке значне зменшення надходжень від податку на доходи фізичних осіб, що згодом, вплине на зменшення дохідної частини місцевих бюджетів та зменшення територіальних громад можливостей розвивати території.

Також ці зміни фактично позбавляють міст районного значення, селищ та сіл надходжень від плати за землю. А саме, зарахування до бюджетів місцевого самоврядування, податку на нерухоме майно, а не в цілому податку на майно, до складу якого входить плата за землю, як це передбачено змінами до Податкового кодексу України.

Недоліком на сьогодні також є те, що немає чіткої методології впровадження окремих питань щодо фінансування бюджетних установ в умовах децентралізації та реформ.

Також окрім негативних, можна виділити і позитивні моменти. Принцип вирівнювання бюджету за доходами, а не видатками створить додаткові стимули для економічного розвитку, а також, сприятиме у перспективі участі громад у бюджетному процесі.

Великою перевагою є те, що бюджетні установи матимуть змогу самостійно розпоряджатися коштами, запроваджувати місцеві програми щодо покращення рівня життя.

На нашу думку, ефективне функціонування бюджетних установ можливе лише за умови чітко налагодженого фінансового механізму.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України № 2456 - VI від 08.07.2010 // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, N 50-51, ст.572
2. Атамас П. Й. Облік у бюджетних установах : навч. посібн. [для студ. вищ. навч. закл.] / П. Й. Ата-мас. - К. : Центр учбової літератури, 2009. - 288 с.
3. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія) : навч. посібн. / В. М. Опарін. - К. : КНЕУ, 2001. - 240 с.

Борисевич Олег, Константюк Наталія

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРИБУТОК ЯК РЕЗУЛЬТАТ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В ринковій економіці метою кожного підприємства є прибуток. Поняття прибутку в економічній системі існує у зв'язку з наявністю товарно-грошових відносин, появою і розвитком інституту власності, особливо приватної. Перші визначення прибутку збігалися зі значенням валового доходу, який за індивідуалістичною системою розподілу поділявся на три категорії: доходи від капіталу, землі та доходи від праці. Вважалося, що кожен із видів доходів є обов'язковою винагородою для одержувача за надані ним послуги у господарстві.

Прибуток є об'єктивною економічною категорією. Тому на його формування впливають об'єктивні процеси, що відбуваються в суспільстві, у сфері виробництва й розподілу валового внутрішнього продукту.

Водночас прибуток – це підсумковий показник, результат фінансово-господарської діяльності підприємств як суб'єктів господарювання. Тому прибуток відбиває їх результати і зазнає впливу багатьох чинників. Є особливості у формуванні прибутку підприємств залежно